

SÁRÁNDI JÓZSEF KÉT KÖNYVÉRŐL

A Komárom megyei Leányváron lakó Sárándi József József Attila-díjas költőnknek köze van a Nagykunsághoz is, pontosabban Karcaghoz és Berekfürdőhöz. Karcagon a Barbaricum Könyvműhely adta ki 2000-ben a *Trubadúrdal* (Válogatott szerelmes versek. 1968-2000) című vaskos kötetét és Berekfürdőn a Bereki Irodalmi Társaság 2001-ben az *Emlékeim egy fürdőhelyről* (Jövő, jelen és múlt időben) című nyurga füzetecskéjét.

Először a *Trubadúrdal* olvastam. Tüskés Tibor találóan ír róla a „fülben”: „szexuális forradalom, nemi fölszabadulás lírai vetülete ez a költészet (...) A szerelem itt elsősorban szeretkezés, kívánság, testi kapcsolat, élvezet, kék, gyönyörszerzés, az ösztönök párbeszéde (...) ez a szókimondó erotika oly nyers és őszinte (...) hogy már-már átcsap önnön ellentétébe, egy ponton túl már-már áhítatot és tiszteletet kelt (...) a költő érzi, hogy rosszul szeret, a szeretkezés önmagában kevés a tartós emberi kapcsolat megteremtéséhez”.

Vajon mi az oka - és mi a célja - ennek a szerelemnek?

Iszonyúan sokkoló, döbbenetes élmény volt olvasnom a könyv „utóhangját” is, a „*Kibeszélhetetlen a lélek nőnemű történelmét*, amelyben viszont a költő ír szülőanyjáról. („Suttyomban hozott világra, és csupán az alkalomra várt, hogy egy perváta korántsem előkelő emésztő gödrébe helyezzen ’örök nyugalomra’. „A hivatal munkatársa csendőr kíséretében, bolháktól és tetvektől összemarva, rongyokba csavartan talált rám egy hidegen hagyott ’összkomfortos’ disznóólban.”)

Rájöttem, hogy ebből az antianya-modellből ered a költő filozófiája, amelyet a *Preparált nosztalgia* című verséből Tüskés Tibor is citál: „Nem vádolom - szánom magunkat / mert rosszul szeretünk mi mind / kiket rosszul szerettek.” Csakhát a *Preparált nosztalgiában* több is van, mint ami a Tüskés-féle „fülbe” belefér, hiszen a költő előbb még (közvetlenül e zárlat, e végső konklúzió előtt) *a vágy lefékezetttségét kifogásolja, és egyenesen „élet-reneszánszról” álmodik*: „Lehetetlen lennék vagy e kor képtelen / a beteljesülésre? Félemberek és félvágyak / szétszabdalt kontinense ez / hol torzó-létünk csupán sivár előzménye / egy jövő nagy élet-reneszánsznak?”

Nos, Sárándi József az erősebb, a barbárabb erotikát hajszolja-éli. Bár igaz: ez „egy ponton túl már áhítatot és tiszteletet kelt” – emlékezem Tüskés

Tibor szavaira, ahogy böngésem, nézegetem a kötetet. (A szöveget és az erotikus képeket, Balla András fotográfus műveit.) Ezt a tiszteletet, áhítatot keltő erős-barbár-pornográf erotikát (közben az agyamba villan, hogy Apollinaire is írt pornográf regényt, a *Tizenegyezer vesszőt*) legjobban a 4. *Idill, avagy a csúnyaság dicséretében* éreztem, mert *Az ördög szépsége* című ciklus ebben a témában a legeredetibb.

Már most, közben, a bereki naplóról is beszélek, hiszen több versét beemelte Sárándi a *Trubadúrda*ból a naplóba (*A szakítás terápiája, Emlékeim egy fürdőhelyről, Tollrajz, Az értelmiség osztályuralma*). És ott is inkább a kibeszélő irodalmat műveli. Jócskán gátlásmentes, ellenpontosításos, szexuális motívumokkal átszőtt, ironikus (de az iróniája dönt, nem csak sejtet), – széles látókörrrel.

A Berekfürdő Sárándinak csak alkalom, lehetőség a naplóbeli élménybeszámolójához, de – Körmendi Lajos észrevétele nagyon igaz –. Édent teremtetett a Berekfürdő: pihenést a kiíráshoz, feltételeket.

A „hölgy” – talán a magány, a magára maradottság, az anya-modell tudatalattija következtében – legtöbbször nem „magasabb rendű” lény: legtöbbször csak a szeretkezés, a kék forrása lehet, lenézett játékszer, nőstény, adys „női csuka”. Magasztosság helyett túlhajtott nyersesség, barbár érzékiség, szerelmi csábítás: ahol a költői én a barbár-lírai lovag! Nyilvánvalóan hiányzik itt a mítoszteremtés (ami az anyját, az „Idest” imádó Adynál még megvolt: Léda és Csinszka esetében). Sárándinál *a lovag előtt egyértelműnek látszó deheroizálás folyik: a felfokozott libidó következményeként hiányzik az „égi” szerelem* azaz a Petrarca (*Ti szerencsés füvek, boldog virágok...*) – Balassi (*Hogy Júliára találta...*) – Csokonai (*Tartózkodó kérelem, A Reményhez*) – Vörösmarty (*A merengőhöz*) – Petőfi (*Minek nevezzelek...*) – Juhász Gyula (*Milyen volt?... Anna örök*) – Tóth Árpád (*Esti sugárkoszorú*) – József Attila (*Óda*) – Radnóti Miklós (*Tétova óda*) – vonal.

Sárándi a „szexuális forradalmat” – Tüskés Tibor találó kifejezésével élve – úgy hajtja végre, hogy nem teremt ideált (már nem tud teremteni ilyet), így az „élet-renezánsz” vágyalma ma kiteljesíthetetlen. A Világ bomlása önmagában még nem elég hozzá. Gondolom én: az ideálteremtés híján a „földi érzés” szegényes marad, mert kilúgozott, túlhajtott; belőle majdnem mindent kiszorít a hedonizmus, az élet habzsolása. De talán e túlhajtott buzgalom ér fel egy lázadással (lásd Hašek és Švejkje).

Nem véletlen tehát, hogy ebben a „szexuális forradalomban”, ebben a *Trubadúrda*ban a coitus és a libidó a fő szervező erő. Ezért beszélhet Tüskés Tibor „nőkergető vágyról”. Pedig Sárándi még megkülönbözteti a szeretkezést és a szerelmeskedést (*Lépéskényszer (Például)*).

Úgy tűnik, Sárándi Józsefnek – a világ romlottsága és az anya-modell okán – mintha csak féllábú filozófiája teremődne. És az is mintha inkább csak a szeretkezésre lenne érvényes: az említett *Preparált nosztalgia* tanúsága szerint is.

Bizonyára Walther von der Vogelweide, a középkor legnagyobb német lírikusa s a trubadúrlíra jellegzetes szerelmi költészete adják az ötletet a leplezetlen, sőt tetszelgő magamutogatásnak (*A hársfaágak csendes árnyán...* a példa itt is csak jelzés).

Össze lehetne állítani egy szöveggyűjteményt, amely Sárándi József *Trubadúrda* hához(ig) vezetne el - az erősebb, barbárabb erotika mentén - de talán mindenütt lenne egy ici-pici az „égiből” is, a Petrarca-vonalból is. Balassinál, Vajdánál, Adynál, Weöresnél is.

Íme, például: Szapphó a testi-lelki szerelem őszinte megvallója, Mimnermosz a szerelmi elégiában az egyéni érzések kifejezője, Anakreón a szerelem és a mámor költője, Catallus ambivalenciája, egyéni vágya, hedonizmusa a szerelmet tartja a legfőbb értéknek, Ovidius közérthető, szabad, frivol, csábító (eddig leginkább ő Sárándi elődje), Walther von der Vogelweide gazdag érzelemvilágú (mint Sárándi), elevenek az élményei, Villon vaskos-erotikus, de istenfélő is (Sárándi is), Janus Pannonius csipkelődő erotikus, Balassi az érzelmi háborgás és a csendes megállapodottság költője, Baudelaire zaklatott szennyes tisztaságú, Vajda kielégületlen, Ady diszharmonikus, a férfi ellensége a nő (Sárándi ezzel a képlettel is rokon).

Már Ady tudatos merészséggel szedte versbe az orgazmust (*Vad szirttetőn állunk, 1905*): „Véres hus-kapcsok óvnak, / Amíg összefonódnak: / Kékes, reszkető ajkunk. / Míg csókolsz, nincsen szavunk, / Ha megszólalsz: zuhanunk.”/. Ady a szexualitás modern papjának tekinti magát. De Sárándi is. Mindkettőjüknél a magány-ellenesként a nemiség az élet titka, a „lét csodája”. (Ady, *A szerelem époszából*, 1910: „Játék a halállal, titkos élet-forma”, „Küzdöttem, csókoltam szomorú rogyásig, / De csak ha bíztatott az a néember másik.” Sárándi, *A lét csodája*: „De jó hogy létezel / és én is lehetek / Érted érettünk tehetek/ / Lángocska: csoda vagy! / e kietlen balekfogó korban/ *Szeretsz - szerettedni tudóan.*” /

Sárándi önimádata is adys: „Szeretlek / széplelkű csunya asszonyok vigasztalnak / kiéhezett kóbor macskák gyanánt / vinnyognak karjaimban / bosszúálló vadállatként / tépem marcangolom hágom őket / rohadjon szét mielőbb / „romantikus nagy szerelmünk”/ hogy „csak a szépre” emlékezz / te kapcarongy gyáva ribanc / *vergődő istennőm; önimádatom gyönyörű tükörképe*” (6. Romantika).

Kétségtelen, Ady szerelmi költészete sokszínűbb, mint Sárándié: a testiség, a vágy és taszítás, a szüntelen vívódás gazdagsága csak a Léda-szerelemben is nagyobb egységet alkot, mint Sárándié, még ha mindig hiányzik is belőle az együttlét boldogsága. Egy ponton azonban Sárándi József túlhaladja, felülmúlja Ady Endrét: Az ördög szépsége című ciklusában. Vagyis a testiség, a szabadszájúság, a feltűnéskeltés művészi kifejezésében.

Igen, kétségtelen, Sárándi József szerelmi költészetében az arányok már eltolódtak a szeretkezés javára és a szerelmeskedés rovására. Holott vannak számosan versei, főleg a *Mérlegpróba* című ciklusában, amelyek a szerelmeskedés édessége felől is tájékoztatnak: *A lét csodája, Kegyelem, Vágyakozásom metaforái, Áhítat, Mikor látlak, Vezérlő csillag, Mérlegpróba.*

Sárándi József másik kötete se érdektelen.

Sárándi József bereki naplója mintha láttelellettel kezdene. Először majdnem becsapódtam, mert azt hittem, a népiek óta először újra szociográfiát fogok olvasni, nem szociológiát! Csendes, szép, áhítatos a kezdeti szöveg a bucsai Nevelőanyáról; csattanósan zár a gyermekkori érzékiség felvillantása Berekfürdőn. Aztán versbetét jön: *Harminc év múlva*. A napló szereti a kitérőket, a zöld ligeteket. Az *Ötven év múltán* megint próza, kedélyes anekdotázással kezd, kacagtató axiómával. Itt nevettem a napló fölött a legnagyobbat: „Én pedig eljutottam egy nagyobb fölismerésig: „Aki az igazságért harcol, rájön, hogy nem létezik.” S hamar jön a meglepetés, az írói szerep kijelölése, elkülönítése másoktól: én, az író, se falukutatója, se eufóriás rajongója nem akarok lenni Berekfürdőnek. Én gyógyulni-eltemetni, kibeszélni jövök ide, nem dicsérni. Magamért jöttem, láttam, győztem.

Jönnek is a kellemes örömök: születik a könyvem, a Bibliám, közben a *Trubadúrdal*. Kezdődhet az alkotó barátkozás Körmendi Lajosékkal, s a berekiekkel, Lajos révén Lajos körével. Emlékek tolulnak fel a múltból, miközben csoda fonódik a templomba tévedt fecskéhez. Zenélni kezd itt a napló! Ismét „a la recherche” és nő-analizálások. De futó tájékoztatót kapunk – mi, az olvasók is – Körmendi irodalmi köréről, műhelymunkájáról. Beszámolót élvezhetünk egy vén tapis szatír feletti népítélettről! Aztán elítélő, helyretevő jellemrajzzal emlékezés egy horvátországi kiruccanásról. Majd lenéző, karikírozó remeklés a budapesti nyugdíjas teszi-veszi házastársról. Remek portré Körmendi Lajosról ismét. Utána magánéleti rossz szájíz a volt feleségről, aztán a feleséget felváltó szerető Zsanett kibeszélése. *Pszichoterápia: körülbelül a napló arany Metszetében, a 8. napon Féja Géza – relikvia következik.* Szép, sőt gyönyörű ez a búcsúztató: *Arcaid*. Esszévé növekedett rész-szöveg. Milyen barátian is tud szólni ez a zilált idegrendszer!

A 9. napon örülés a *Trubadúrdal*nak, a nyomdai csodának, de tragikus árnyalatokkal: intimitások a nevelőanya húgáról, gondolatvillódzások a saját corpus balsorsszerű elmúlásáról! És milyen meleg szavakkal való a napló kapuzárása: „Köszönjük a fedelet, az étket, a megszólítotttságot s a lelken érintettséget.”

A Berekfürdő kapcsán még nem írtak ilyen jó tudatfolyamot rögzítő naplót: miközben azonban a Berekfürdőről is megtudjuk a legfontosabbakat – részben Féja Géza *Melegház óriások és növénygyárak helyén* című 1934-es írásának segítségével – a földgázról, a Pávai Vajna Ferenc általa talált alkális hidrogénkarbonátos, jódos gyógyvízről, a Dr. Veress Zoltán által létrehozott üveggyárról, Hubai Imre varázsos farmerről, a mindenes Hajdú Lajos polgármester orvosról, Dede Géza tipográfusról, a Megbékélés Házáról, stb...

Sárándi József könyvei leplezetlen, önfeltárukozó-sokkoló őszinteségükkel könnyen sikert arathatnak a nyitott, az újszerűséget érzékenyen vagy türelmesen befogadó olvasók körében.

Sebestény Sándor

A BENESI DEKRÉTUMOK

Az elmúlt hónapok diplomáciai híre volt; Mikulás Dzurinda szlovák- és Milos Zeman cseh miniszterelnök lemondta a visegrádi „négyek” 2002. március 1-re kitűzött találkozóját (később lengyel részről is közölték, hogy a kormányelnökük útja „céltalanná vált”), mindezt Orbán Viktor akkori miniszterelnöknek a benesi dekrétumokról tett kijelentése miatt. Miért történt e szokatlan lépés?

Orbán Viktor 2001. február 20-án Brüsszelben, az Európai Parlament Külügyi Bizottságában rövid előadást tartott, majd kérdést kapott arra vonatkozóan, hogyan értékeli a Benes-dekrétumokat? A magyar miniszterelnök válaszában leszögezte, „Az Európai Unió jogrendje mindannyiunk számára kötelező, ha belépünk. Személyes meggyőződésem szerint a Benes-dekrétum nem harmonizál az EU-jogelvekkel, így nagyon nehéz elgondolnom, hogy egy ország úgy legyen tagja az EU-nak, hogy az unió jogelveivel

---

élesen szemben álló dekrétumot, jogszabályt fenntart a saját maga jogrendszerében. Tehát én ezt nem is egy szlovák-magyar, vagy egy cseh-magyar bilaterális problémának gondolom, ez egy európai jogelvi probléma. A csatlakozástól azt várjuk, hogy ezek törölni fogják automatikusan mind Szlovákia, mind Csehország jogrendjéből a benesi dekrétumokat. Olyan XX. századi történelmi örökségről van szó, amit nem lenne helyes a XXI. századba is magunkkal vinni”- mondotta.

Ki volt valójában Eduard Benes, akinek elnöki rendeletei ily vitát váltanak ki napjainkban? *1884. május 28-án született Csehországban, Kozlány-ban. 1909-től közgazdaságtant tanított Prágában. Az I. világháború kitörése után Svájcba emigrált, majd Franciaországba ment. Tomas Masarykkal együtt Párizsban alakította meg a Cseh Akció Bizottságot. 1916-tól a Csehszlovák Nemzeti Tanács főtitkára, amelyet a hadviselő antanthatalmak 1918-ban ideiglenes csehszlovák kormánynak ismertek el. 1918-35-ig Csehszlovákia külügyminisztere, 1921-22-ben miniszterelnök is. 1935-től köztársasági elnök, de 1938-ban a müncheni egyezmény után lemondott. 1939-ben az USA-ba emigrált, Chicagóban egyetemi tanár. 1940-45. között a londoni Nemzeti Tanács, az emigráns csehszlovák kormány elnöke. 1945. májusában (előbb ideiglenes jelleggel) ismét köztársasági elnök. Az 1946. június 18-án megalakult Alkotmányozó Nemzetgyűlés június 19-án választotta meg teljes jogkörrel köztársasági elnöknek. A most vitatott általa kiadott dekrétumok közül az 1945. augusztusában keltezett, 33. számú elnöki dekrétum az, mely a csehszlovákiai magyarság túlnyomó többségét megfosztotta állampolgárságától. (A Csehszlovákiában maradt magyarok 1948. november 15-étől kaphatták vissza honi állampolgárságukat, tehát e dekrétumot a gyakorlatban akkor hatálytalanították, de a kitelepítettekre nem vonatkozott.) Emellett különösen joggal vitathatók a Benes által kiadott 12., 28. és a 108. számú elnöki rendeletek. Ezek közül a 12. és a 28. dekrétum a mezőgazdasági ingatlanokra és ingóságokra, míg a 108. számú egyéb tulajdonok elkobzására vonatkozott.*

A benesi dekrétumoknak (ezek kiadása 1940-ben megkezdődött, amikor az antisziszta hatalmak elismerték a londoni Nemzeti Tanácsot és ez által Benes elnökségét), egyrészt törvényerejű, másrészt alkotmányerejű rendeleteket tartalmaznak. A II. világháború után kiadottak elvi tekintetben a kassai kormányprogramra támaszkodnak, ugyanakkor a magyarokat sújtó mezőgazdasági vonatkozású vagyoneklobzásokat már előtte, a Szlovák Nemzeti Tanács 1945. február 25-én kiadott rendelete is tartalmazta.

Minden kommentár nélkül idézünk az 1945. április 5-én elfogadott kassai kormányprogramból (hivatalosan a csehek és szlovákok Nemzeti Arcvonalának képviselőiből alakult új csehszlovák kormány programja nevet viseli a dokumentum). Ez teremtett „jogalapot” Eduard Benes ideiglenes csehszlovák köztársasági elnöknek már idézett, 1945. augusztusában kiadott 33. számú elnöki dekrétumának. E dekrétum a kollektív bűnösség elvére

---

támaszkodva támogatta a Szudéta-vidéki németek kitelepítését és igyekezett kiterjeszteni azt a felvidéki magyarságra is. A kassai program később magyar vonatkozásban, hivatalos szóhasználatban „lakosságcserére” szelődött, másokat az ország cseh és morva régióiba költöztettek. Íme a kassai program néhány megállapítása.

Ennek VIII. része így hangzik: „Azok a szörnyű tapasztalatok, amelyeket a csehek és a szlovákok a német és magyar kisebbséggel kapcsolatban szereztek – amely kisebbségek túlnyomó részben a köztársaság elleni fasiszta hódító politika engedelmes eszközeivé váltak, és amelyek közül különösen a csehszlovákiai németek csatlakoztak közvetlenül a cseh és szlovák nemzet elleni írtóhadjárathoz -, a felújított Csehszlovákiát mély és tartós beavatkozásra kényszerítik”. Ez után kijelenti, hogy a német- és magyar nemzetiségű polgárok közül azok, akik 1938 előtt csehszlovák állampolgárok voltak és „szembehelyezkedtek a hitleristákkal és fasisztákkal”, állampolgárságukat megtarthatják. „A többi német- és magyar nemzetiségű csehszlovák állampolgár állampolgári jogait érvényteleníti. Ezek a polgárok újra optálhatnak Csehszlovákia javára, de a köztársaság hivatalai fenntartják maguknak azt a jogot, hogy minden ilyen kérvényt egyénileg bíráljanak felül.” Akik 1938. óta költöztek az ország területére, azokat „nyomban kiutasítják a köztársaságból, amennyiben nem indul ellenük bűnvádi eljárás.”

Idézetek a kormányprogram XI. pontjából: „Nemzeti Földalap létesül. E Nemzeti Földalap birtokába vesz minden földet, épületet, élő és holt felszerelést, amelynek tulajdonosai bármilyen állampolgársággal rendelkező német és magyar arisztokraták és nagybirtokosok voltak, vagy ellenséges államok, elsősorban Németország és Magyarország polgárai, a Csehszlovák Köztársaság oly német és magyar polgárai, akik tevékenyen működtek közre Csehszlovákia felbomlásában...” Rájuk vonatkozóan elrendeli, hogy „a fent említett földvagyonot s a vele összefüggő egyéb vagyont minden kártérítés nélkül elkobozzuk”.

Részlet a XV. pontból: „Bezárjuk a cseh és szlovák városokban lévő összes német és magyar iskolákat...” E kormányprogram alapján egész intézkedéssorozatot adtak ki a következő években, amelyek a magyarságot és németiséget kollektíven állampolgári jogaitól megfosztották.

A „csehek és szlovákok Nemzeti Frontja” 3. kormányának az Alkotmányozó Nemzetgyűlésben 1946. július 8-án előterjesztett programja külön kijelenti, „a kormány szükségesnek tartja elsősorban sürgősen befejezni az árulók és kollaboránsok földjének elkobzását a Kassai Kormányprogram, a köztársaság elnökének 12/1945. számú rendelete, a Szlovák Nemzeti

---

Tanács 104/1945. sz. rendelete és az azokat módosító jogszabályok alapján”. (Keverednek itt az osztály szempontjai a nemzetiségi kritériumokkal.)

A magyarellenes politikát betetőző lakosságcsere 1947. április 12-én kezdődött, s ténylegesen 1949. június 5-én fejeződött be. (Tőlünk 73 273 szlovák települt át az akkori Csehszlovákiába, a lakosságcsere egyezmény alapján 59 774 személy.) Csehszlovákia területéről 89 660 magyart űztek el, közülük 68 407 főt szállítottak át Magyarországra. Voltak magyarok, akik kényszerűségből „reszlovakizáltak”, mások több hullámban Csehországba kerültek „munkavégzés” címén kitelepítésre. Még ma élnek cseh területen az odakerült magyarok közül, a temetőikben pedig a magyar nevű fejfák tanúskodnak róluk, távol szülőföldjüktől.

Joggal merül fel a kérdés: a párizsi békeszerződések milyen kisebbségvédelmi előírásokat tartalmaznak?

A Külügyminiszterek Tanácsa Párizsban készítette elő a békeszerződéseket 21-hatalmi tanácskozásán: 1947. február 10-én került sor a békeszerződések szövegszerű beterjesztésére a megjelent magyar, bolgár, román, olasz és finn delegáció tagjainak. Ekkor már nyilvánvalóvá vált, hogy azok a magyar kezdeményezések, amelyek kisebbségvédelmi klauzulák betételét javasolták a békeszerződésekbe, nem találtak kedvező visszhangra a párizsi konferencián. A magyar külügyminisztérium 1946. június 11-i memorandumát és békeszerződés aláírását közvetlenül megelőző jegyzékét, amely részletesebb kisebbségvédelmi rendelkezés kidolgozását javasolta, a résztvevő államok többsége, ideértve a nagyhatalmakat is, a két világháború közötti tapasztalatokra hivatkozva elutasította.

Az olasz békeszerződés kivételével - ennek aláírása Trieszt problémája miatt elhúzódott – Németország többi volt háborús szövetségesével kötött békeszerződések nem tartalmaztak speciális kisebbségvédelmi rendelkezéseket. Az ENSZ alapokmányhoz hasonlóan az általános emberi jogokat és a politikai szabadságjogokat fogalmazták meg bennük, ezek mind az öt szerződésben úgyszólván azonos szöveggel szerepelnek. A magyar békeszerződés 2. cikkelyének 2. pontja így hangzik: „Magyarország továbbá kötelezi magát arra, hogy a Magyarországon életben lévő jogszabályok sem tartalmukban, sem alkalmazásuk során a magyar állampolgárságú személyek között azoknak faja, neme, nyelve vagy vallása lapján nem fognak különbséget tenni”.

A nemzetiségi kérdésre csak a magyar békeszerződés 5. cikkelyében utal, de ez sem kisebbségvédelmi jelleggel, hanem az ezzel kapcsolatos „tárgyalási lehetőséget” hangsúlyozza. „Magyarország kétoldalú tárgyalásokba fog bocsátkozni Csehszlovákiával abból a célból, hogy rendezze azoknak a

Csehszlovákiában lakóhellyel bíró magyar etnikai eredetű lakosoknak ügyét, akiket a lakosságcsere tárgyában az 1946. évi február hó 27-én kelt Egyezmény rendelkezései értelmében nem fognak Magyarországra áttelepíteni”. Pozitív kisebbségvédelemre csak az olasz békeszerződéshez csatolt, Dél-Tirolról kötött olasz-osztrák egyezményben (1946. szept. 6.) találunk példát!

Befejezésül annyit, hogy a „lakosságcsere” következtében tetemes anyagi jellegű követelés halmozódott fel Magyarország javára, ezt azonban a két ország kommunista pártvezetőinek megbeszélésén – 1949-ben – annulálták.

Buda László: Nemzedékek